

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ

بِهِ وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَ قُضِيَ بَيْنَهُمْ

بِالْقِسْطِ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُونَ (54) أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ

أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ (55) هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ

تَرْجِعُونَ (56) يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ

مِنْ رَبِّكُمْ وَ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ

لِلْمُؤْمِنِينَ (57) قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَ بِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ

فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ (58) قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا

أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَ حَلَالًا

قُلْ اللَّهُ أَدْنَى لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ (59) وَ مَا ظَنُّ

الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ

لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ

(60)

Every soul that hath sinned, if it possessed all that is on earth, would fain give it in ransom: they would declare (their) repentance when they see the penalty: but the judgment between them will be with justice, and no wrong will be done unto them. Is it not (the case) that to Allah belongeth whatever is in the heavens and on earth? Is it not (the case) that Allah's promise is assuredly true? Yet most of them understand not. It is He who giveth life and who taketh it, and to Him shall ye all be brought back. O mankind! There hath come to you a direction from your Lord and a healing for the (diseases) in your hearts,- and for those who believe, a guidance and a mercy. Say: "In the bounty of Allah. And in His mercy,- in that let them rejoice": That is better than the (wealth) they hoard. Say: "See ye what things Allah hath sent down to you for sustenance? Yet ye hold forbidden some things thereof and (some things) lawful." Say: "Hath Allah indeed permitted you, or do ye invent (things) to attribute to Allah?" And what think those who invent lies against Allah, of the day of judgment? Verily Allah is full of bounty to mankind, but most of them are ungrateful.

اگر ہر اُس شخص کے پاس جس نے ظلم کیا ہے، رُوئے زمین کی دولت بھی ہو

تو اُس عذاب سے بچنے کے لیے وہ اسے فدیہ میں دینے پر آمادہ ہو جائے گا۔

جب یہ لوگ اس عذاب کو دیکھ لیں گے تو دل ہی دل میں پچھتائیں گے۔ مگر

ان کے درمیان پورے انصاف سے فیصلہ کیا جائے گا، کوئی ظلم ان پر نہ ہوگا۔

سنو! آسمانوں اور زمین میں جو کچھ ہے اللہ کا ہے۔ سُن رکھو! اللہ کا وعدہ سچا ہے

مگر اکثر انسان جانتے نہیں ہیں۔ وہی زندگی بخشا ہے اور وہی موت دیتا ہے اور

اسی کی طرف تم سب کو پلٹنا ہے۔ لوگو، تمہارے پاس تمہارے رب کی

طرف سے نصیحت آگئی ہے۔ یہ وہ چیز ہے جو دلوں کے امراض کی شفا ہے اور

جو اسے قبول کر لیں ان کے لیے رہنمائی اور رحمت ہے۔ اے نبیؐ، کہو کہ ”ہ

اللہ کا فضل اور اس کی مہربانی ہے کہ یہ چیز اس نے بھیجی، اس پر تو لوگوں کو

خوشی منانی چاہیے، یہ اُن سب چیزوں سے بہتر ہے جنہیں لوگ سمیٹ رہے

ہیں۔“ اے نبیؐ، ان سے کہو ”تم لوگوں نے کبھی یہ بھی سوچا ہے کہ جو رزق

اللہ نے تمہارے لیے اتارا تھا اس میں سے تم نے خود ہی کسی کو حرام اور کسی کو

حلال ٹھہرا لیا!“ ان سے پوچھو، اللہ نے تم کو اس کی اجازت دی تھی؟ یا تم اللہ

پر افرار کر رہے ہو؟ جو لوگ اللہ پر یہ جھوٹا فترا باندھتے ہیں ان کا کیا گمان ہے

~~~~~

کہ قیامت کے روزان سے کیا معاملہ ہوگا؟ اللہ تو لوگوں پر مہربانی کی نظر رکھتا ہے مگر اکثر انسان ایسے ہیں جو شکر نہیں کرتے۔

अगर हर उस शख्स के पास जिसने जुल्म किया है, रुए-ज़मीन की दौलत भी हो तो उस अज़ाब से बचने के लिए वह उसे फ़िदये में देने पर आमादा हो जाएगा | जब ये लोग उस अज़ाब को देख लेंगे तो दिल ही दिल में पछताएँगे | मगर उनके दरमियान पुरे इनसाफ़ से फ़ैसला किया जाएगा, कोई जुल्म उनपर न होगा | सुनो! आसमानों और ज़मीन में जो कुछ है अल्लाह का है | सुन रखो! अल्लाह का वादा सच्चा है मगर अकसर इनसान जानते नहीं हैं | वही ज़िन्दगी बख़्शता है और वही मौत देता है और उसी की तरफ़ तुम सब को पलटना है | लोगो! तुम्हारे पास तुम्हारे रब की तरफ़ से नसीहत आ गई है | यह वह चीज़ है जो दिलों के अमराज़ की शिफ़ा है और जो इसे क़बूल कर लें उनके लिए रहनुमाई और रहमत है | ऐ नबी, कहो कि “ यह अल्लाह का फज़ल और उसकी मेहरबानी है कि यह चीज़ उसने भेजी, इसपर तो लोगों को खुशी मनानी चाहिए, यह उन चीज़ों से बेहतर है जिन्हें लोग समेट रहे रहे हैं |” ऐ नबी, इनसे कहो, “तुम लोगों ने कभी यह भी सोचा है कि जो रिजक अल्लाह ने तुम्हारे लिए उतारा था उसमें से तुमने खुद ही किसी को हाराम और किसी को हलाल ठहरा लिया | इनसे पूछो, “अल्लाह ने तुमको इसकी इजाज़त दी थी? या तुम अल्लाह पर इफ़तिरा कर रहे हो?” जो लोग अल्लाह पर यह झुटा इफ़तिरा बाँधते हैं उनका क्या गुमान है कि क़ियामत के रोज़ उनसे क्या

~~~~~

मामला होगा? अल्लाह तो लोगों पर मेहरबानी की नज़र रखता है मगर
अकसर इनसान ऐसे हैं जो शुक्र नहीं करते ।

~~~~~